

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Інститут української мови

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Інституту української мови

НАН України

д.ф.н., проф. Гриценко П.Ю.

2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДОЛОГІЯ, МЕТОДИ, МЕТОДИКА ТА ТЕХНОЛОГІЯ НАУКОВИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ**

галузь знань 03 Гуманітарні науки

спеціальність 035 Філологія

Київ – 2016

Робоча програма з навчальної дисципліни «Методологія, методи, методика та технологія наукових досліджень» для аспірантів за спеціальністю 035 Філологія «31» травня 2016 року – 18 с.

Укладачі: завідувач відділу структурно-математичної лінгвістики д.ф.н., проф. Є. А. Карпіловська; старший науковий співробітник відділу граматики і наукової термінології к.ф.н. Л. В. Туровська; старший науковий співробітник відділу граматики і наукової термінології к.ф.н І. А. Казимиrowa.

Робочу програму навчальної дисципліни «Методологія, методи, методика та технологія наукових досліджень» рекомендовано на засіданні відділів граматики та наукової термінології, структурно-математичної лінгвістики
Протокол № 3 від «13» травня 2016 року

Завідувач відділу граматики та наукової термінології

К. Г. Городенська (Городенська К. Г.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
«13» травня 2016 року

Протокол № 6 від «23» травня 2016 року

Завідувач відділу структурно-математичної лінгвістики

Є. А. Карпіловська (Карпіловська Є. А.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
«23» травня 2016 року

Схвалила вчена рада Інституту української мови НАН України
Протокол № 7 від «31» травня 2016 року

Заступник голови вченої ради Інституту

Н. Г. Горголюк (Горголюк Н.Г.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
«31» травня 2016 року

Учений секретар Інституту

В. О. Яцій (Яцій В. О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
«31» травня 2016 року

© Інститут української мови НАНУ, 2016

© Карпіловська Є.А., 2016

© Туровська Л. В., 2016

© Казимиrowa І.А., 2016

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна/заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Нормативна
Модулів – 2	Спеціальність 035 Філологія	Рік підготовки 1
Змістових модулів – 2		
Загальна кількість годин – 180		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год., самостійної роботи студента – 4 год.	Рівень освіти третій (освітньо-науковий)	Лекції 40 год.
		Семінарські 20 год.
		Самостійна робота 120 год.
		Вид контролю 1 семестр – залік 2 семестр – екзамен

Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета вивчення курсу «Методологія, методи, методика та технологія наукових досліджень» – засвоєння основних понять і методик дослідження мови, які відображають її системну сутність та зв'язок з різними проявами її використання.

1.2. Завдання викладання дисципліни «Методологія, методи, методика та технологія наукових досліджень»:

- 1) сприяти формуванню професійної лінгвістичної компетенції;
- 2) забезпечити оволодіння поняттєвим апаратом лінгвістики;
- 3) випрацювати вміння розрізняти загальні методи й окремі прийоми та інструменти;
- 4) аналізувати когнітивні чинники та розмаїття мовних форм;
- 5) практично застосовувати набуті знання у практичній діяльності та наукових дослідженнях.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні:

знати:

- 1) поняттєво-категоріальний апарат науки;
- 2) значення, мету, функції та структуру методології науки;
- 3) характеристики та особливості методів дослідження;
- 4) поняття про науку, її ознаки, функції, мету, завдання;
- 5) головні віхи розвитку науки;
- 6) форми організації та управління наукою в Україні;
- 7) мету, функції та завдання наукознавства;
- 8) поняття про наукову діяльність, її види, форми, характеристику суб'єктів, підготовку та атестацію наукових і науково-педагогічних кадрів;
- 9) сутність та комплекс вимог до наукового дослідження, його класифікацію, види, форми, науковий та науково-прикладний результат;
- 10) форми узагальнення наукових результатів;
- 11) поняття творчості та наукової творчості, її ознаки, умови ефективності творчої діяльності;
- 12) поняття наукової школи, її структуру, функції та ознаки;
- 13) характерні особливості форм наукових документів, логічні засоби зв'язку, техніко-орфографічні правила оформлення та уніфікації документів;
- 14) характерні особливості наукової мови та жанрів наукової творчості;
- 15) особливості науково-дослідної роботи аспірантів: зміст, структура, форми;

- 16) поняття наукової і науково-технічної експертизи;
- 17) сутність наукового методу, його надійність та валідність, класифікація, вимоги, характеристика теоретичних методів наукових досліджень;
- 18) основи методології досліджень емпіричного рівня, характеристики емпіричних методів;
- 19) поняття про методику наукового дослідження, зміст і принципи розроблення;
- 20) теоретичні підходи, методологічну основу для розроблення методики дослідження;
- 21) особливості методів дослідження;
- 22) методи оброблення й інтерпретації даних дослідження, поняття кореляції;
- 23) структуру, логіку і систему вимог до дисертаційної роботи.

уміти:

- 1) здійснювати аналіз теоретико-експериментальних даних;
- 2) формувати висновки та пропозиції;
- 3) організовувати власну розумову діяльність;
- 4) застосовувати сучасні ефективні засоби роботи з науковою та навчально-методичною літературою;
- 5) методично грамотно працювати з текстами наукових джерел;
- 6) складати модель творчої роботи, програму і план власного дослідження;
- 7) правильно використовувати категоріально-поняттєвий апарат;
- 8) володіти прийомами роботи над науковим текстом (есе, тези, стаття, дисертаційна робота);
- 9) раціонально використовувати наукові методи пізнання;
- 10) конструювати показники, індикатори, шкали, індекси відповідно до конкретної дослідницької проблеми;
- 11) обґрунтовувати практичну значущість результатів дослідження;
- 12) оформляти результати дисертаційного дослідження;
- 13) захищати результати свого дослідження.

Набуті знання й уміння сприятимуть формуванню таких ***компетенцій***:

- 1) обізнаність та розуміння ***філософсько-світоглядних засад***, сучасних тенденцій, напрямів і закономірностей ***розвитку української науки*** в умовах глобалізації й інтернаціоналізації;

- 2) володіння **загальною та спеціальною методологією** наукового пізнання, застосування здобутих знань у **практичній діяльності**;
- 3) уміння **виявляти, порушувати та вирішувати проблеми**, організувати, планувати, реалізувати та презентувати наукове дослідження фундаментального та/або прикладного спрямування з проблем мовознавства;
- 4) здатність **аналізувати, оцінювати та порівнювати** різноманітні теорії, концепції та підходи з предметної сфери наукового дослідження, робити відповідні висновки, надавати пропозиції та рекомендації;
- 5) **генерувати нові ідеї** (креативність), **розвивати абстрактне мислення, вміння пристосовуватися** до нових умов та ситуацій;
- 6) здатність **формулювати та вирішувати** сучасні наукові й практичні проблеми, організувати й провадити науково-дослідну та експериментально-дослідницьку діяльність за обраним напрямом;
- 7) уміння пошуку, оброблення, аналізу й контекстуалізації **значного обсягу наукової інформації** з різних джерел, **інтерпретації результатів** наукових досліджень;
- 8) виконання **оригінальних наукових досліджень** із лінгвістичної проблематики **на високому фаховому рівні**, досягнення наукових результатів, що **створюють нові знання**, з акцентом на актуальних мовознавчих проблемах із використанням новітніх методів науково пошуку.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Система методів у мовознавстві. Парадигмальні методи.

Тема 1. Основні поняття методології пізнання, науки, мовознавства. Процес пізнання як основа наукового дослідження. Наукове пізнання. Теорія пізнання. Мислення. Знання та його функції. Практика як природне завершення процесу пізнання. Істинні знання. Відносне знання. Абсолютне знання. Базове знання. Наукова діяльність та її види: науково-дослідницька діяльність; науково-організаційна діяльність; науково-інформаційна діяльність; науково-педагогічна діяльність; науково-допоміжна діяльність.

Тема 2. Рівні і структура методології мовознавства.

Ієрархія рівнів методології мовознавства: гносеологічний, світоглядний, загальнонауковий, науково-змістовий, методологічний. Структура методології мовознавства.

Тема 3. Порівняльно-історичний метод і його методики. Лінгвістичний компаративізм та його методики (методика зовнішньої реконструкції; методика внутрішньої реконструкції; методика відносної

хронології та глotoхронології; методика лінгвістичної екстраполяції). Типологічний метод і його методики. Зіставлення як основний метод типологічних досліджень. Теорія детермінанти Г.П. Мельникова. Метод типологічних індексів Дж. Грінберга. Метод дистрибутивного аналізу. Метод безпосередніх складників. Трансформаційний метод.

Тема 4. Структурний метод і його методики. Методи аналізу та синтезу структури мови. Сучасні комп'ютерні технології в мовознавчих дослідженнях. Історія розвитку та здобутки української структурної, прикладної та математичної лінгвістики. Поняття моделі мовного об'єкта. Типи мовних моделей, вимоги до їхньої побудови та застосування. Українська комп'ютерна лінгвістика та її здобутки.

Тема 5. Методи структурного аналізу форми та змісту мовних одиниць. Метод опозицій. Компонентний аналіз.

Тема 6. Методи аналізу формально-граматичної та семантичної структури речення. Метод безпосередніх складників та граматики залежностей. Моделі аналізу та синтезу мовних об'єктів: породжувальні моделі Н.Хомського та С.К.Шаумяна. Моделі аналізу та синтезу слова в українській структурній лінгвістиці.

Змістовий модуль II. Методи і методики окремих лінгвістичних дисциплін. Технологія наукової роботи.

Тема 1. Інтернет-технології. Сучасна комп'ютерна лексикографія. Українські словники в комп'ютерному середовищі. Електронні мовні картотеки та бібліотеки. Корпус мови та можливості його використання. Комп'ютерні системи опрацювання текстів: системи машинного перекладу, морфологічного, синтаксичного та семантичного аналізу текстів. Сучасні пошукові системи та ресурси інтернет-комунікації.

Тема 2. Комунікативно-прагматичний метод і його методики. Методики аналізу тексту. Методики аналізу дискурсу.

Тема 3. Когнітивний (гносеологічний) метод і його методики. Методики аналізу концептів. Методики аналізу категорій. Методики аналізу дискурсу.

Тема 4. Методи і методики окремих парадигм лінгвістики. Методи і методики соціолінгвістики, етнолінгвістики, ареальної лінгвістики, психолінгвістики, нейролінгвістики, паралінгвістики, лінгвокультурології, міжкультурної комунікації, політичної лінгвістики.

Тема 5. Загальнолінгвістичні методи і методики. Дисциплінарні загальнолінгвістичні методи і методики (описовий метод і його методики; лінгвостатистичний метод і його методики; контекстологічний аналіз;

валентнісний аналіз). Загальнолінгвістичні методи і методики методів і методик окремих наук.

Тема 6. Технологія системної лінгвістичної методології. Технологія науково-дослідницького процесу. Етапи лінгвістичного дослідження. Проблема вибору теми дослідження. Планування дослідження. Технологія пошуку наукової інформації з мовознавства. Технологія вивчення наукової літератури з теми дослідження. Технологія збирання й класифікації мовного матеріалу з теми дослідження.

Тема 7. Технологія створення поняттєво-термінологічного апарату дослідження. Змістова та формальна структури терміна. Особливості термінів як лексичних одиниць мов спеціального призначення. Термінологія як система. Загальнонаукова, міжгалузева і вузькоспеціальна термінологія. Стратифікація спеціальної лексики. З історії наукової думки і мови науки. Термінографія як наука про спеціальні словники. Класифікація термінологічних словників. Термінологічні бази і банки даних.

Тема 8. Технологія опису результатів наукового дослідження. Технологія моделювання наукового тексту за проведеним дослідженням. Жанрово-стилістичні особливості дисертації й автореферату. Мова, метамова й графічна метамова дисертації й автореферату. Норми, правила й техніка цитування. Система бібліографічних посилань і техніка їхнього оформлення. Типові труднощі й помилки в описі наукових результатів. Технологія редагування (саморедагування) тексту дисертації й автореферату.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		лекції	сем.	самот.
1	2	3	4	5
Змістовий модуль І. Система методів у мовознавстві. Парадигмальні методи				
Тема 1. Основні поняття методології пізнання, науки, мовознавства	4	2		2
Тема 2. Рівні і структура методології мовознавства	4		2	2
Тема 3. Порівняльно-історичний метод і його	14	4	2	8

методики				
Тема 4. Структурний метод і його методики	24	8	2	14
Тема 5. Методи структурного аналізу форми та змісту мовних одиниць	6	2		4
Тема 6. Методи аналізу формально-граматичної та семантичної структури речення	8	4		4
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	60	20	6	34
Змістовий модуль II. Методи і методики окремих лінгвістичних дисциплін. Технологія наукової роботи				
Тема 1. Інтернет-технології	20		8	12
Тема 2. Комунікативно-прагматичний метод і його методики	8	2	2	4
Тема 3. Когнітивний (гносеологічний) метод і його методики	8	2	2	4
Тема 4. Методи і методики окремих парадигм лінгвістики	8	2		6
Тема 5. Загальнолінгвістичні методи і методики	22	2		20
Тема 6. Технологія системної лінгвістичної методології	14	2	2	10
Тема 7. Технологія створення поняттєво-термінологічного апарату дослідження	22	6		16
Тема 8. Технологія опису результатів наукового дослідження	18	4		14
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	120	20	14	86
Усього годин	180	40	20	120

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1 семестр		
1	Рівні і структура методології мовознавства	2
2	Лінгвістичний компаративізм та його методики	2
3	Типи мовних моделей	2
2 семестр		
1	Сучасна комп'ютерна лексикографія	2
2	Електронні мовні картотеки та бібліотеки	2
3	Комп'ютерні системи опрацювання текстів	2
4	Сучасні пошукові системи	2
5	Методики аналізу тексту	2
6	Методики аналізу концептів	2
7	Технологія пошуку наукової інформації з мовознавства	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні поняття методології пізнання, науки, мовознавства	2
2	Рівні і структура методології мовознавства	2
3	Лінгвістичний компаративізм та його методики (методика зовнішньої реконструкції; методика внутрішньої реконструкції; методика відносної хронології та глотохронології; методика лінгвістичної екстраполяції)	4
4	Типологічний метод і його методики	4
5	Методи аналізу та синтезу структури мови	2
6	Українська структурна, прикладна та математична лінгвістика	2
7	Вимоги до побудови та застосування мовних моделей	2
8	Українська комп'ютерна лінгвістика	4
9	Метод опозицій. Компонентний аналіз	4
10	Моделі аналізу та синтезу слова в українській комп'ютерній лінгвістиці	4
11	Українські словники в комп'ютерному середовищі	2
12	Корпус мови та можливості його використання	4
13	Системи машинного перекладу, морфологічного, синтаксичного та семантичного аналізу текстів	2
14	Ресурси інтернет-комунікації	4
15	Методики аналізу дискурсу в межах комунікативно-прагматичного методу	4
16	Методики аналізу дискурсу в межах когнітивного (гносеологічного) методу	4
17	Методи і методики окремих парадигм лінгвістики	4
18	Описовий метод і його методики	4
19	Метод і методики діалектології	4
20	Метод і методики етимології	4
21	Метод і методики лінгвостилістики	4
22	Метод і методики термінознавства	4
23	Етапи лінгвістичного дослідження	4
24	Технологія пошуку наукової інформації з мовознавства	6
25	Технологія вивчення наукової літератури з теми дослідження	4
26	Технологія збирання й класифікації мовного матеріалу з теми дослідження	2

27	Поняттєво-термінологічний апарат дослідження	16
28	Опис результатів наукового дослідження	14

7. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні; евристичний, метод проблемного викладання; метод проекту; методи колективної розумової діяльності.

8. Методи контролю

Формою підсумкового контролю успішності навчання є залік (1 семестр) та екзамен (2 семестр).

Протягом усього терміну навчання контроль за знаннями аспірантів здійснюється під час усного опитування (індивідуального та фронтального); модульного контролю, іспиту.

Модульна контрольна робота

8.1. Питання (зразок).

1. Парадигмальний підхід у методології сучасної лінгвістики.
2. Класифікація галузевих словників.
3. Типи Інтернет-ресурсів. Загальні та спеціальні.
4. Описовий метод і його методики.
5. Історія розвитку термінографії в Україні.
6. Поняття «пошукова машина в Інтернеті». Приклади сучасних пошукових машин і принципи роботи з ними.
7. Метод і методики лінгвостилістики.
8. Параметри «дисертабельності» дослідження.
9. Поняття «портал». Лінгвістичний портал (на прикладі порталу mova.info).
10. Метод і методики соціолінгвістики.
11. Типові труднощі й помилки в описі наукових.
12. Лінгвістичні бази даних як підґрунтя та інструмент мовознавчих досліджень. Словникові та текстові бази даних.
13. Структура та принципи роботи з сайтом «Хронологія мовних подій в Україні» (movahistory.org.ua).
14. Моделювання у мовознавстві. Синтаксичні моделі речень.
15. Поняття Національного корпусу мови.

16. Автоматичний та автоматизований переклад: відмінності і перспективи.

8.2. Питання до екзамену

1. Основні види людської діяльності.
2. Місце пізнавальної діяльності серед інших видів діяльності людини. Види пізнання. Структура наукового пізнання.
3. Поняття про науку та її відношення до інших суспільних явищ.
4. Структура і функції науки. Роль науки в сучасному суспільстві.
5. Класифікація наук. Місце мовознавства серед інших наук: традиція і сучасність.
6. Найважливіші функції науково-дослідної роботи (НДР).
7. Науково-дослідна робота як необхідний компонент професійної підготовки доктора філософії.
8. Поняття про методологію. Методологія наукова і практична; змістова і формальна.
9. Ієрархія рівнів методології.
10. Структура методології мовознавства (загальний огляд).
11. Джерела й складники методології мовознавства (загальний огляд).
12. Функції філософії в науковому пізнанні й пізнанні мови.
13. Поняття про метод. Класифікація методів. Метод у мовознавстві.
14. Метод і об'єкт мовознавства. Метод і предмет мовознавства.
15. Метод і теорія мовознавства.
16. Аспектуальні й синтезувальні концепції в історії мовознавства.
17. Метод і концептуально-онтологічна структура сучасного мовознавства.
18. Методи міждисциплінарних досліджень у мовознавстві.
19. Поняття про пізнавальну (епістемічну) ситуацію в мовознавстві.
20. Поняття про пізнавальний (епістемічний) ланцюжок у мовознавстві: методологія – метод – методика – технологія.
21. Специфіка методології гуманітарних наук і мовознавства в них.
22. Специфіка методології і методів на сучасному постнекласичному етапі науки.
23. Етапи наукової роботи.
24. Культура наукової роботи.
25. Етика в науці й науковому дослідженні.
26. Технологія дослідження мовних феноменів і технологія опису результатів дослідження.

27. Традиційні й інноваційні джерела бібліографії в лінгвістичному дослідженні
28. Основні норми й вимоги до бібліографії за темою дослідження.
29. Технологія вивчення наукової літератури з мовознавства.
30. Техніка читання (вивчення) наукової та навчально-наукової літератури.
31. Традиційні та інноваційні типи джерел мовного матеріалу.
32. Поняття про моделювання наукового (лінгвістичного) тексту.
33. Типові труднощі й помилки в моделюванні наукових текстів.
34. Жанрові особливості дисертації на здобуття ступеня доктора філософії.
35. Жанрові особливості автореферату дисертації.
36. Цитування в науці, лінгвістичному дослідженні й лінгвістичному описові дослідження.
37. Норми й правила цитування. Технології цитування.
38. Метамова дисертаційного дослідження.
39. Графічна метамова в дисертації з мовознавства.
40. Принципи редагування (саморедагування) наукового тексту.
41. Різновиди уваги в редагувальному читанні.
42. Підходи до редагування наукового тексту.
43. Системний підхід до редагування лінгвістичного тексту.
44. Психологічний компонент пояснення помилок наукового викладу.

9. Розподіл балів, які отримують аспіранти

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів
1.	Підсумковий контроль – залік	1. Аудиторна та самостійна навчальна робота аспіранта 2. Модульна контрольна робота (МКР)	50 50
2.	Підсумковий контроль – іспит	1. Аудиторна та самостійна навчальна робота аспіранта 2. Модульна контрольна робота (МКР) 3. Іспит	50 20 30

10. Шкала оцінювання: національна та ECTS (підсумковий контроль – іспит)

Підсумковий рейтинговий бал (кількість балів за 100-бальною шкалою)	Оцінка за шкалою ECTS	Підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	задовільно
60 – 65	E	
0 – 59	FX	незадовільно

11. Методичне забезпечення

робоча навчальна програма;
опорні конспекти лекцій;
наукова і навчальна література.

12. Рекомендована література

Основна

1. Артемчук Г. І. Методика організації науково-дослідної роботи : навч. посіб. / Г. І. Артемчук, В. М. Курило, М. П. Кочерган – К. : Форум, 2000. – 270 с.
2. Артюх О. Ф. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / О. Ф. Артюх. – К. : УМКВО, 1990. – 315 с.
3. Баскаков А. Я. Методология научного исследования : учеб. пособ. / А.Я. Баскаков, Н. В. Туленков. – К., 2002. – 214 с.
4. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень : підручник / М.Т. Білуха. – К. : АБУ, 2002. – 480 с.
5. Бурлачук В. Ф. Рецензия как форма научно – информационной деятельности. АН УССР. Ин-т философии / В. Ф. Бурлачук. – К., 1990. – 24 с.
6. Волков Ю. Г. Диссертация : подготовка, защита, оформление : практ. пособие / Ю. Г. Волков. – М. : Гардарика, 2002. – 157 с.
7. Горбатенко І. Ю. Основи наукових досліджень : підручник / І. Ю. Горбатенко, Г. О. Івашина. – Херсон, 2001. – 342 с.

8. Гордієнко С.Г. Молодому науковцю коротко про необхідне: Науково-практичний посібник. – К.: КНТ, 2007. – 92 с.
9. Гавриленко О. П. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / О.П. Гавриленко. – 2008. – 172 с.
10. Грабченко А.І., Федорович В.О., Гаращенко Я.М. Методи наукових досліджень: Навч. посібник. – Х.: НТУ «ХПІ», 2009. – 142 с.
11. Грищенко І. М. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / І. М. Грищенко, О. М. Григоренко, В. А. Борисейко. – К. : КНТЕУ, 2001. – 185 с.
12. Де і як публікувати результати дисертаційних досліджень. – К. : Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», 2000. – 64 с.
13. Добров Г. М. Наука о науке / Г. М. Добров ; отв. ред. Н. В. Новиков. – 3-е изд., доп. и перераб. – К. : Наук. думка, 1998. – 304 с.
14. Довідник здобувача наукового ступеня : зб. нормат. док. та інформ. матеріалів з питань атестації наукових кадрів вищої кваліфікації / упоряд. Ю.І. Цеков ; передм. до 3-го, 2-го і з переднього сл. до 1-го вид. Р. В. Бойка. – 3-тє вид., випр. і допов. – К. : Ред. «Бюлетень Вищої атестаційної комісії України», Вид-во “Толока”, 2004. – 69 с.
15. Єріна А. М. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / А. М. Єріна, В. Б. Захожай, Д. Л. Єрін. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 212 с.
16. Здобувачу наукового ступеня : метод. рекомендації / упор. С. В. Сьомін. – К. : МАУП, 2002. – 184 с.
17. Зосімов А. М. Дисертаційні помилки : монографія / А. М. Зосімов, В.П. Голік. – 3-тє вид., доп. і випр. – Х. : ВД «Інжек», 2005. – 216 с.
18. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. – К.: «Слово», 2009. – 240 с.
19. Колесников А. Internet : для пользователя / А. Колесников. – К. : Изд. группа ВНК, 2000. – 304 с.
20. Конверський А.Є. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студ., курсантів, аспірантів та ад’юнктів / за ред. А.Є. Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
21. Краснобокий Ю.М. Словник-довідник науковця-початківця. – К.: Науковий світ, 2000. – 83 с.
22. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2006. – 192 с.
23. Кутовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень : курс лекцій / О. В. Кутовська. – Тернопіль, 2005. – 256 с.

24. Кушнарєнко Н. М. Наукова обробка документів : підручник / Н.М. Кушнарєнко, В. К. Удалова. – К. : Вікар, 2003. – 328 с.
25. Методологические вопросы науковедения / под ред. В. И. Оноприенко. – К. : УкрИНТЭИ, 2001. – 323 с.
26. Наринян А. Р. Основы научных исследований : учеб. пособ. / А.Р. Наринян, В. А. Поздеев ; Европейский ун-т. – К. : Изд-во Европейского ун-та, 2002. – 109 с.
27. Наукова та інноваційна діяльність в Україні : зб. стат. / Держкомстат. – К., 2003. – 340 с.
28. Петрук В. Г. Основы науково-дослідної роботи : навч. посіб. / В.Г. Петрук, Є. Т. Володарський, В. Б. Мокін ; під. ред. Петрука В. Г. – Вінниця : УНІВЕРСУМ – Вінниця, 2005. – 144 с.
29. Полковников Б. Ф. Подготовка научной статьи и публикации / Б.Ф. Полковников . – М. : Радио и связь, 1990. – 54 с.
30. Райзберг Б. А. Диссертация и ученая степень : пособие для соискателей / Б. А. Райзберг. – 6-е изд. доп. – М. : ИНФРА. – М., 2006. – 431 с.
31. Райзберг Б. А. Научное счастье, или как умелые проникают в ученые / Б.А. Райзберг. – М. : Консалтинг ТЭКСТ, 1992. – 72 с.
32. Романчиков В. І. Основы научных досліджень : навч. посіб. / В.І. Романчиков. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 254 с.
33. Рузавин Г. И. Методология научного познания : учеб. пособ. для вузов / Г. И. Гузавин. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2005.- 287 с.
34. Свердан М. М. Основы научных досліджень : навч. посіб. / М.М. Свердан, М. Р. Свердан. – Чернівці : Рута, 2006. – 352 с.
35. Серова Г. А. Компьютер – помощник в оформлении диссертации : практ. руководство для тех., кто хочет быстро научиться работать на компьютере / Г.А. Серова. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 350 с.
36. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень : підручник / Д.М. Стеченко, О. С. Чмир. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2007. – 317 с.
37. Фаренік С. А. Логіка і методологія наукового дослідження / С.А. Фаренік; Українська академія державного управління при Президентові України . – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 338 с.
38. Філіпенко А. С. Основы научных досліджень. Конспект лекцій. К.: Академвидав, 2004. – 207 с.
39. Цехмістрова Г. С. Основы научных досліджень. Навчальний посібник. К.: «Слово», 2003. – 235 с.

40. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 6-є видання, перероблене і доповнене. – К.: Знання, 2011. – 311 с.

Додаткова

1. Артемчук Г.І., Курило В.М., Кочерган М.П. Методика організації науково-дослідної роботи: Навч. посібник для студентів та викладачів вищ. навч. закладів. – К.: Форум, 2000. – 271 с.

2. Білуха М.Т. Основи наукових досліджень: Підручник для студентів економ, спец, вузів. 3-є видання, перероблене і доповнене. – К.: Вища школа, 2011. – 271 с.

3. Клепко С.Ф. Наукова робота і управління знаннями: Навчальний посібник. – Полтава: ПОІППО, 2005. – 201 с.

4. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. К.: Слово, 2009, 239 с.

5. Лудченко А.А., Лудченко А.Я., Примаєк Т.А. Основы научных исследований: Учеб. пособие / Под ред. А.А. Лудченко. – К.: О-во «Знання», КОО, 2000. – 114 с.

6. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень: Навч. посібник. – К.: ІЗМН, 1997. – 244 с.

7. Сидорєнко В.К., Дмитренєк П.К. Основи наукових досліджень: Навч. посібник. – К., 2000. – 260 с.

8. Стеченєк Д.М., Чмир О.С. Методологія наукових досліджень. – К.: Знання, 2005. – 309 с.

13. Інформаційні ресурси

1. <http://nbuv.gov.ua>. – бібліотека ім. В. І. Вернадського.
2. http://library.vadimstepanov.ru/fr_catal.htm – електронні каталоги найбільших зарубіжних бібліотек.
3. <http://www.mova.info/corpus.aspx> – корпус текстів української мови.
4. <http://eslovník.com/%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%BF%D1%83%D1%81> – Найповніший тлумачний словник української мови онлайн.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Інститут української мови

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Інституту української мови

НАН України

д.ф.н., проф. Гриценко П.Ю.

«04» лютого 2020 р.

ДОДАТОК

ДО РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЯ, МЕТОДИ, МЕТОДИКА ТА ТЕХНОЛОГІЯ
НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

галузь знань 03 Гуманітарні науки

спеціальність 035 Філологія

Додаток до робочої програми навчальної дисципліни «Методологія, методи, методика та технологія наукового дослідження» рекомендовано на засіданні відділів граматики та наукової термінології (протокол № 1 від «21» січня 2020 року) та лексикології, лексикографії та структурно-математичної лінгвістики (протокол № 1 від «21» січня 2020 року)

Затверджено на засіданні вченої ради Інституту української мови НАН України «04» лютого 2020 року (протокол № 1)

12. Рекомендована література

Основна

1. Арнольд И.В. Основы научных исследований в лингвистике: учебное пособие. М.: Высшая школа, 1991. 140 с.; 2-е изд.: М.: Либроком, 2010. 140 с.
2. Білокобильський О. Раціональність як межа метафізичного дискурсу. Філософська думка. 2006. №5. С. 143–157.
3. Бойченко М.І. Системний підхід у соціальному пізнанні: ціннісні та функціональні аспекти. Київ: Промінь, 2011. 320 с.
4. Будко В.В. Адекватность научного познания : монография; ред. Л.Н. Авраменко. Харьков : Основа, 1990. 183 с.
5. Будко В.В. Философия науки : Учебное пособие для студ. высш. учеб. заведений. Харьков : Консум, 2005. 268 с.
6. Возняк В. Розсудок, розум, повсякденність. Філософська думка. 2006. № 5. С. 3–22.
7. Воронкова В.Г. Філософія. Навчальний посібник. Київ : Професіонал, 2004. 464 с.
8. Гайденок П.П. Герменевтика. Философский энциклопедический словарь. Москва: Советская энциклопедия, 1983.
9. Гайденок П.П. История новоевропейской философии в её связи с наукой. Москва : ПЕР СЭ; СПб. : Университетская книга, 2000. 456 с.
10. Головатий М.Ф. Навчи себе сам. Київ : МАУП, 2002. 120 с.
11. Добронравова І.С., Сидоренко Л.І. Філософія та методологія науки. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2008. 224 с.
12. Злотина М.Л. Диалектика. Киев : ПАРАПАН, 2008. 264 с.
13. Комарова З.И. Методология, метод, методика и технология научных исследований в лингвистике: учеб. пособие. 3-е изд., стер. Москва: Флинта, 2014. 820 с.
14. Краус Н.М. Методологія та організація наукових досліджень: навчально-методичний посібник. Полтава : Оріяна, 2012. 183 с.
15. Крымский С.Б., Кузнецов В.И. Мировоззренческие категории в современном естествознании. Киев : Наукова думка, 1983. 224 с.
16. Кузнецов И.Н. Диссертационные работы: Методика подготовки и оформления: учебно-методическое пособие. М.: Дашков и К°, 2006. 452 с.
17. Кун Т. Структура научных революций : Пер. с англ. М. : АСТ, 2009. 310 с.
18. Мелков Ю.А. Человекомерность постнеклассической науки. К.: ПАРАПАН, 2014. 254 с.
19. Наринян А.Р. Основы научных исследований : учеб. пособ. К. : Изд-во Европейского ун-та, 2002. 109 с.

20. Общее языкознание. Методы лингвистических исследований. М.: Наука, 1973. 318 с.
21. Основи методології та організації наукових досліджень. А.Є. Конверський (ред.). . : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
22. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі : навч. посібник. Київ : 2003. 116 с.
23. Поппер К. Объективное знание. Эволюционный подход. М. : Эдиториал УРСС, 2002. 384 с.
24. Современная философия науки: Знание, рациональность, ценности в трудах мыслителей Запада: Учеб. хрестоматия. А.А. Печёнкин (сост.). М. : Логос, 1996. 400 с.
25. Степанов Ю.С. Методы и принципы современной лингвистики. Изд-е 6-е М.: ЛКИ, 2007. 312 с.
26. Степанов Ю.С. Язык и метод. К современной философии языка. М.: Языки русской культуры, 2001. 784 с.
27. Сурмин Ю.П., Бидзюра И.П. Учебник для ученого. Методология и логика научного исследования. К. : Прінт Сервіс, 2014. 848 с.
28. Теория и методология языкознания: Методы исследования языка. М. : Наука, 1989. 256 с.
29. Философский словарь. Под ред. И.Т. Фролова. М. : Республика, 2001. 720 с.
30. Філософський енциклопедичний словник. Гол. ред. В.І. Шинкарук. К. : Абрис, 2002. 742 с.
31. Цофнас А.Ю. Гносеологія. К. : Алерта, 2005. 232 с.
32. Юринець В.Є. Методологія наукових досліджень. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. 178 с.

Джерела з мережі Інтернет

1. Вебер М. Наука как призвание и профессия. Макс Вебер. Избранные произведения. М. : Прогресс, 1990. С. 707–735. URL : <http://lib.ru/POLITOLOG/weber.txt>.
2. Гадамер Г.–Г. Истина и метод. М. : Прогресс, 1988. 704 с. URL : http://yanko.lib.ru/books/philosoph/gadamer-istina_i_metod.pdf.
3. Лоренц К. Восемь смертных грехов цивилизованного человечества. М.: Республика, 1998. URL : <http://npvr.chat.ru/lorenz/8grehov/8grehov.htm>.
4. Мелков Ю.А. Объективность и объектность в научном познании. Евразийский Союз Ученых : Ежемесячный научный журнал. 2014. № 4 (12). С. 40–44. URL : <https://issuu.com/euroasiascience/docs/p12>.
5. Никифоров А.Л. Философия науки: история и методология. М., 1998. URL : http://www.phantastike.com/link/philosophy/filosofia_nauki.zip.

6. Поппер К. Логика научного исследования. Поппер К. Логика и рост научного знания. М. : Прогресс, 1983. С. 61–72. URL : http://lib100.com/book/philosophy/logic_of_scientific_discovery/_Карл%20Поппер,%20Логика%20научного%20исследования.pdf.
7. Порядок проведения эксперименту з присудження ступеня доктора філософії. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2019-%D0%BF#n18>.
8. Порядок присудження наукових ступенів. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/567-2013-%D0%BF#Text>.
9. Пригожин И., Стенгерс И. Порядок из хаоса: новый диалог человека с природой. М. : Прогресс, 1986. 432 с. URL : http://yanko.lib.ru/books/betweenall/prigogine-stengers_ru.htm.
10. Рассел Б. Історія західної філософії. К. : Основи, 1995. 760 с. URL : <http://litopys.org.ua/russel/rus.htm>.
11. Рациональность как предмет философского исследования. ИФРАН. М., 1995. 225 с. URL : <http://filosof.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000980/st000.shtml>.
12. Реале Дж., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. Санкт-Петербург, 1997. URL : http://yanko.lib.ru/books/philosoph/reale_antiseri4_tom-roman_now-2003-a.htm.
13. Риккерт Г. Философия жизни. К., 1998. URL : <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Rikkert/Rikkert.html>.
14. Стёпин В.С. Теоретическое знание. М. : Прогресс, 2000. 744 с. URL : <https://allendy.ru/Книги/Степин%20В.С.%20Теоретическое%20знание.pdf>.
15. Тоффлер Э. Метаморфозы власти: Знание, богатство и сила на пороге XXI века. М., 2003. URL : http://www.umk.virmk.ru/study/VMK/LITERA/Toffler_Metamorfozu_vlasti.pdf.
16. Фок В.А. Квантовая физика и философские проблемы. В.А. Фок. Физическая наука и философия : Под ред. М.Э. Омеляновского. М. : Наука, 1973. С. 55–77. URL : <http://old.nsu.ru/kf/sls/2013/2.3-fok.doc>.
17. Хайдеггер М. Время картины мира. Новая технократическая волна на Западе. П.С. Гуревич (ред.). М. : Прогресс, 1986. С. 93–119. URL : <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Hajdeger.html>.
18. Эко У. Как написать дипломную работу: Пер. с ит. М. : Кн. Дом «Университет», 2003. 240 с. URL : <http://yanko.lib.ru/books/cultur/eco-diplom.pdf>.
19. Merton R. The Normative Structure of Science / Robert K. Merton. Merton R. The Sociology of Science. Theoretical and Empirical Investigations. Chicago; L. : The University of Chicago Press, 1973. P. 267–278. URL : http://www.collier.sts.vt.edu/5424/pdfs/merton_1973.pdf.

20. Mielkov Iu. The Hierarchy of Values in the Contemporary Science. Review of European Studies. 2016. Vol. 8, No. 2. P. 149–158 (doi:10.5539/res.v8n2p149).

21. Weber M. “Objectivity” in Social Science and Social Policy. Max Weber. Riley G. (Ed.) Values, Objectivity, and the Social Sciences / Gresham Riley (ed.). Reading, Mass., etc. : Addison-Wesley Publishing Company, 1974. P. 69–83. URL : <http://anthropos-lab.net/wp/wp-content/uploads/2011/12/Weber-objectivity-inthe-social-sciences.pdf>.

Додаткова

1. Бевзенко Л.Д. Соціальна самоорганізація. Синергетическа парадигма: можливості соціальних інтерпретацій. К. : Інститут соціології НАН України, 2002. 437 с.

2. Богата Л.Н. На пути к многомерному мышлению. Л.Н. Богата. – Одесса: Печатный дом, 2010. 384 с.

3. Бусова Н.А. Модернизация, рациональность и право. Х. : Прометей-Пресс, 2004. 351 с.

4. Вернадский В.И. О науке. Том 1. Научное знание. Научное творчество. Научная мысль. Дубна : Изд. центр «Феникс», 1997. 576 с.

5. Витгенштейн Л. О достоверности. Вопросы философии. 1991. №2. С. 67–121.

6. Гомілко О. Суспільство знань як виклик раціональності. Філософія освіти. 2015. № 1. С. 26–38.

7. Горбунова Л.С. Можлива відповідь на виклик after-постмодерну. Вища освіта України. № 2. 2003. С. 46–51.

8. Грюнбаум А. Теория Фрейда и философия науки. Вопросы философии. 1991. № 4. С. 90–107.

9. Гумбольдт В. Язык и философия культуры. М. : Прогресс, 1985. 448 с.

10. Делёз Ж. Эмпиризм и субъективность: Опыт о человеческой природе по Юму. Критическая философия Канта. М. : ПЕР СЭ, 2001. 476 с.

11. Добронравова И.С. Синергетика: становление нелинейного мышления. К.: Либідь, 1990. 152 с.

12. Дубас О.П. Інформаційний розвиток сучасної України у світовому контексті. К. : Генеза, 2004. 208 с.

13. Крымский С.Б. Научное знание и принципы его трансформации. К. : Наукова думка, 1974. 208 с.

14. Лакатос И. Фальсификация и методология научно-исследовательских программ. М. : Медиум, 1995. 340 с.

15. Мей К. Інформаційне суспільство. Скептичний погляд : Пер. з англ. К. : «К.І.С.», 2004. 220 с.